

The Psychological Status of Women in Islam and Western Civilization Based on the Ideological Paradigm of the Supreme Leader

Ali Ahmadpour1*

1. Assistant Professor, Theology and Islamic Studies, Department of Islamic Studies, Faculty of Humanities, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

Citation: Ahmadpour, A. (2023). The psychological status of women in Islam and Western civilization based on the Ideological Paradigm of the Supreme Leader. *Journal of Woman Cultural Psychology*, 14(56), 33-46.

DOR: [20.1001.1.20088426.1402.14.56.3.8](https://doi.org/20.1001.1.20088426.1402.14.56.3.8)

ARTICLE INFO

Received: 28.03.2023

Accepted: 18.06.2023

Corresponding Author:

Ali Ahmadpour

Email:

ali.ahmadpour@uma.ac.ir

Keywords:

Women's status

Islam

Western civilization

Supreme Leader

Abstract

The current research was intended to investigate the psychological status of women in Islam and western civilization based on the ideological paradigm of the supreme leader. The statistical universe of the research included all texts concerning the psychological status of women in Islam and western civilization based on the ideological paradigm of the supreme leader. The sample subsumed all topics related to women included in Islam and western civilization based on the ideological paradigm of the supreme leader. The research was processed by analytical-descriptive approach. The data was collected via document reviewing and library method through note taking on index cards from printed references concerning the ideological paradigm of the supreme leader and psychology. The data was analyzed by applying content analysis procedure. The results indicated that The family is one of the most important institutions in society, and it provides the strongest foundations for the spiritual and intellectual upbringing of individuals. Within such institution, women play a central role, but Western political and advertising systems seek to undermine their status. According to the Supreme Leader's perspective, Western civilization focuses solely on the sexual and feminine aspects of women while ignoring their human dimension and status. In the West, women are exploited under the guise of freedom, which is a form of slavery and insult to women. In contrast, Islam honors women and considers being a woman a source of pride and glory. Therefore, the Islamic perspective, and consequently that of the Supreme Leader, regards women with a comprehensive view that takes into account both divine values and human logic.

Extended abstract

Introduction: One of the important debates in the world today is the issue of women's rights. The movement for women's rights in the West has laid the foundations of feminism in Western society using principles of modernism such as individualism, hedonism, and gender equality. This movement has reduced women to sexual objects in the name of women's rights and freedom. However, the Islamic school of thought, by supporting the status and human personality of women, does not consider men and women as having identical natural talents, responsibilities, roles, and rights. Instead, with wise divine planning, it has regulated two different orbits of movement for them to establish full coordination and harmony between the two genders and to ensure that the potential of each gender is proportionate to the expected functions. For this reason, Muslim women's rights activists also seek to revive women's identity so that they can revive women's rights in society. These rights are in line with the natural elements that have been instituted in women's existence. In feminist interpretation of women, they have been used as instruments and means for the benefit of others, based on feminist thinking and the concept of freedom. Despite the developments in the contemporary world towards reviving and preserving the dignity and rights of women, this issue is still a serious and challenging issue in the world, and intellectuals from various perspectives are addressing it. In the Shia world, scholars such as Imam Khomeini, Allameh Tabatabai, Martyr Motahhari, Martyr Beheshti, and Imam Musa Sadr have seriously addressed this issue. The Supreme Leader of Iran is also one of the religious scholars and leaders who has paid special attention to women's issues and their status in Islamic society, which has been manifested through his statements on various occasions. They consider the main crises and problems of humanity to be issues that are related to spirituality, ethics, and social behavior among human beings. One of these issues is the position and dignity of women in society. The current research was intended to investigate the psychological status of women in Islam and western civilization based on the ideological paradigm of the supreme leader.

Method: The statistical universe of the research included all texts concerning the psychological status of women in Islam and western civilization based on the ideological paradigm of the supreme leader. The sample subsumed all topics related to women included in Islam and western civilization based on the ideological paradigm of the supreme leader. The research was processed by analytical-descriptive approach. The data was collected via document reviewing and library method through note taking on index cards from printed references concerning the ideological paradigm of the supreme leader and psychology. The data was analyzed by applying content analysis procedure.

Results: The results indicated that The family is one of the most important institutions in society, and it provides the strongest foundations for the spiritual and intellectual upbringing of individuals. Within such institution, women play a central role, but Western political and advertising systems seek to undermine their status. According to the Supreme Leader's perspective, Western civilization focuses solely on the sexual and feminine aspects of women while ignoring their human dimension and status. In the West, women are exploited under the guise of freedom, which is a form of slavery and insult to women. In contrast, Islam honors women and considers being a woman a source of pride and glory.

Conclusions: In the issue of women and family, the Islamic view on gender is a secondary view, while the primary and first view is the view of humanity, in which gender has no role. The Supreme Leader considers the Western view of women as pleasure-seeking and believes that the capitalist system convinces women that their value and benefit lie in behaving in a way that enhances their sexual attractiveness to men, which is the biggest blow to women's dignity and position. In fact, the women's rights movement in the West was an illogical movement based on ignorance, without relying on divine traditions and without relying on the nature and essence of men and women, which ultimately ended up harming both women and men. In contrast to this biased view, Allah calls women the role models for men in the Holy Quran. Therefore, the Islamic perspective, and consequently that of the Supreme Leader, regards women with a comprehensive view that takes into account both divine values and human logic.

Author Contributions: Dr. Ali Ahmadpour: Content editing, data collecting, ideation and designing the general framework, conclusion and correction of the article and corresponding author. Author reviewed and approved the final version of the article.

Acknowledgements: The writer of this article appreciated all those who had been effective in completing this research with their critique and consultation.

Conflict of Interest: In this study, no conflict of interest was reported by the author.

Funding: This study did not receive any financial supports.

A large, faint watermark logo in the center of the page, featuring a complex geometric pattern of interlocking lines forming a star-like shape.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بررسی جایگاه روان‌شناختی زن در اسلام و تمدن غرب بر اساس منظومه فکری مقام معظم رهبری

علی احمدپور^۱

۱. استادیار، گروه معارف اسلامی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی جایگاه روان‌شناختی زن در اسلام و تمدن غرب بر اساس منظومه فکری مقام معظم رهبری می‌باشد. جامعه پژوهش کلیه متون مرتبط با جایگاه روان‌شناختی زن در اسلام و تمدن غرب بر اساس منظومه فکری مقام معظم رهبری بود. نمونه پژوهش مباحث زن در اسلام و تمدن غرب، بر اساس منظومه فکری مقام معظم رهبری بود. روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی است. گردآوری اطلاعات با استفاده از روش مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای و به صورت فیش‌برداری از منابع مکتوب منظومه فکری مقام معظم رهبری و روان‌شناسی جمع‌آوری شد. سپس داده‌ها به صورت تحلیل محتوا مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که خانواده یکی از مهم‌ترین نهادها در جامعه است که قوی‌ترین پایه‌های تربیت روحی و فکری انسان در این کانون بنا نهاده می‌شود. در چنین نهادی زن محور خانواده است که دستگاه‌های تبلیغاتی و سیاسی فرهنگ غرب می‌خواهند منزلت و جایگاه او را خدشه‌دار کنند. از دیدگاه مقام معظم رهبری در تمدن و فرهنگ غربی تمام توجه به مسئله جنسی و وجه زنانگی زن است و بُعد انسانی و منزلت زن نادیده گرفته شده است. در فرهنگ غرب از زن تحت عنوان آزادی سوءاستفاده شده که این عین اسارت و اهانت به جنس زن است، برخلاف دین اسلام که زن را تکریم کرده و زن بودن را مایه افتخار و مباهات می‌داند. بنابراین نگاه اسلام، و به تبع آن، مقام معظم رهبری به زن، نگاهی جامع است که هم ارزش‌های الهی و هم منطق انسانی، در آن لحاظ شده است.

کلیدواژگان: جایگاه روان‌شناختی زن، دین اسلام، تمدن غرب، مقام معظم رهبری.

مقدمه

در آموزه‌های دین اسلام که به جنبه روان‌شناختی زن هم توجه دارد، زن جایگاه بسیار والایی، در اجتماع و هم در خانواده دارد؛ زن سازنده خانواده و جامعه است و می‌تواند جامعه را به سمت سعادت و تعالی و یا به سمت انحراف و فساد سوق دهد (Hassoumi & et al., 2018). از دیدگاه روان‌شناختی وجود عواطف قوی در زنان، نقش آن‌ها را در تأمین بهداشت روانی خانواده برجسته‌تر می‌کند که این خود جایگاه مهم زن در خانواده را می‌رساند؛ اهمیت توجه به نقش زن در خانواده این است که به سلامت روان اعضای خانواده و در نهایت به سلامت اجتماع کمک می‌کند؛ زن می‌تواند با تربیت نسل متعهد، دین‌دار و موفق به اهداف و کارکردهای ترسیم شده برای یک اجتماع کارآمد کمک کند؛ بنابراین، ضرورت توجه به جایگاه زن برای تحقق اهداف کلان خانواده و اجتماع ضروری است (Samanchoh, 2019). فعالان حقوق زنان مسلمان به دنبال احیای هویت زن هستند تا به واسطه آن، بتوانند حقوق زن در جامعه را احیا کنند؛ این حقوق مطابق لوازمی است که به‌طور طبیعی در وجود زن نهاده شده است در حالی که در تفسیر زنانگی، از زن به عنوان ابزار استفاده شد، تا به اسم آزادی از او بهره‌کشی شود (Askari-Manafard, 2022). با وجود تحولات دنیای معاصر در مسیر احیا و حفظ کرامت و حقوق زنان، هنوز این مسئله به عنوان یکی از مسائل جدی و چالش‌برانگیز جهان مطرح است و اندیشمندان از منظرهای مختلف به آن می‌پردازند. در جهان تشیع، بزرگانی مانند امام خمینی (ره)، علامه طباطبایی، شهید مطهری و شهید بهشتی و امام موسی صدر، به‌صورت جدی به این موضوع پرداخته‌اند. مقام معظم رهبری هم یکی از عالمان و رهبران دینی است که به مسائل زنان و منزلت آنان در جامعه اسلامی اهتمام ویژه داشته است که در بیانات ایشان در مناسبت‌های گوناگون نمود و ظهور پیدا کرده است ایشان بحران و مشکلات اصلی بشریت را مسائلی می‌دانند که ارتباطی با معنویت، اخلاق و رفتار اجتماعی انسان‌ها با یکدیگر پیدا می‌کند؛ یکی از آن‌ها مسئله زن، جایگاه و شأن آن در جامعه است (Khamenei, 2011). یکی از مهم‌ترین مبانی فکری مقام معظم رهبری در بحث زنان، پرداختن به موضوع کرامت است؛ از دیدگاه ایشان اساسی‌ترین مسئله در تربیت صحیح انسان، هدایت او به راهی است که کرامت خود را درک و فهم نماید. آگاهی و فهم انسان از کرامت و ارزش خود، جایگاه واقعی و شایسته او را تعیین می‌کند و بر اساس آن، اهداف متعالی آدمی ترسیم می‌شود (Sadr, 1969, Translated by Hojati Kermani, 2015). عفت در زن، وسیله‌ای برای تعالی و تکریم شخصیت زن در چشم دیگران، حتی در چشم خود مردان شهوت‌ران و بی‌بندوبار است. به همین خاطر اسلام به مسئله عفاف زن اهمیت می‌دهد. (Abbasi Aghoei & et al., 2015) طی پژوهشی در رابطه حیای همسران و ناسازگاری‌های زناشویی، گزارش کردند بین حیای از خدا و حیای از خود با ناسازگاری‌های زناشویی، همبستگی منفی و معنادار وجود داشت. حیای زن ارتباط بیشتری با ناسازگاری زناشویی نشان داد که هم‌سو با تعالیم دین اسلام است. (Khanbabaie & Saf Ara, 2017) نیز در پژوهشی تحت عنوان بررسی روان‌شناختی الگوهای حیا و عفاف نشان دادند که آرامش، امنیت، تحکیم خانواده، تعالی عقلی، میانه‌گزینی یا اعتدال، تقویت ایمان و کرامت نفس از آثار روانی مثبت حیا و عفاف می‌باشد. البته عفاف مرد هم مهم است. عفاف مخصوص زنان نیست؛ مردان هم باید عقیف باشند منتها چون در جامعه، مرد به خاطر قدرت جسمانی و برتری جسمانی، می‌تواند به زن ظلم کند و برخلاف تمایل زن رفتار نماید، روی عفت زن بیشتر تکیه و احتیاط شده است (Khamenei, 1997). اما دنیای غرب با این همه ضربه‌ای که به زن و به حیثیت زن و به کرامت زن وارد آورده‌اند، خودشان را پرچمدار حقوق زن وانمود می‌کنند! یعنی این‌ها از [قضیه] حقوق زن در دنیا دارند استفاده می‌کنند؛ یعنی واقعا این نهایت وقاحت است. آن چیزی که در زبان بی‌تقوای غربی‌ها به عنوان آزادی زن نامیده می‌شود، استفاده جنسی و تعرض جنسی است. [این‌ها] آزادی نیست؛ عین اسارت و اهانت است (Khamenei, 2023). در پژوهشی به موضوع تحلیل محتوای دیدگاه مقام معظم رهبری در امر ازدواج و خانواده و ارائه یک مدل خانواده پرداخته شده است (Ahmadi Node & Nodei, 2022). در پژوهشی با عنوان نقش بانوان در استحکام درونی نظام از دیدگاه مقام معظم رهبری، به‌صورت جدی به مبانی مقام معظم رهبری و نگاه دینی ایشان به منزلت زن و وجه تمایز آن از نگاه تمدن انسان‌گرایانه غرب به مقام زن پرداخته شده است (Shaygan & Momeni, 2018). مقام معظم رهبری تأکید می‌کنند که تا الگوهایمانند

خدیجه کبری (ع)، فاطمه‌زهرا (ع) و زینب کبری (ع) مثل آفتاب می‌درخشند، طرح‌های کهنه و نو «ضد زن» به نتیجه نخواهد رسید و هزاران زن کربلایی نه تنها خطوط سیاه ستم‌های ظاهری را در هم شکسته‌اند بلکه ستم‌های مدرن به زن را نیز رسوا و بی‌آبرو کرده و نشان داده‌اند که حق کرامت الهی زن، بالاترین حقوق زن است که در جهان به اصطلاح مدرن، هرگز شناخته نشده و امروز وقت شناخته‌شدن آن است (Khamenei, 2013).

بنابراین امروزه با توجه به اهمیت مسئله زنان و تفاوت رویکردهای مختلف در دنیای اسلام و غرب، بیان واقعیات در این زمینه و ابهام‌زدایی امری ضروری است لذا هدف پژوهش حاضر، بررسی جایگاه روان‌شناختی زن در اسلام و تمدن غرب بر اساس منظومه فکری مقام معظم رهبری می‌باشد.

روش

طرح پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی است. جامعه پژوهش کلیه متون مرتبط با جایگاه روان‌شناختی زن در اسلام و تمدن غرب بر اساس منظومه فکری مقام معظم رهبری بود. نمونه پژوهش مباحث روان‌شناختی زن در اسلام و تمدن غرب، بر اساس منظومه فکری مقام معظم رهبری بود.

روش اجرا

در این پژوهش، گردآوری اطلاعات با استفاده از روش مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای و به صورت فیش‌برداری از منابع مکتوب منظومه فکری مقام معظم رهبری و روان‌شناسی جمع‌آوری شد. سپس داده‌ها به صورت تحلیل محتوا مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها

در این قسمت طبق یافته‌های به‌دست آمده به دو مورد از مهم‌ترین مبانی فکری مقام معظم رهبری اشاره می‌شود:

مبانی و نظام فکری مقام معظم رهبری (اصل کرامت و اصل آزادی)

اسلام به معنای واقعی زن را تکریم کرده است. نفهمیدن مفهوم تکریم زن در اسلام، با بدآموزی‌های القاء شده به‌عنوان تکریم زن در تمدن غرب، همراه شده است؛ این‌ها باهم آمیخته شده و یک جریان غلط ذهنی و فکری به وجود آورده است. لذا حقیقتاً باید در زمینه ارزش و کرامت زن در نظر اسلام، بازنویسی، بازگویی و بازبینی کرد (Khamenei, 2005). از منظر مقام معظم رهبری آزادی انسانی به معنای آزادی اخلاقی و بی‌بندوباری فرهنگ غربی نیست. احترام به انسان و احترام به زن در مفاهیم اسلامی با آن چه که در غرب بیان می‌شود کاملاً متفاوت است؛ عدالت، آزادی و کرامت انسانی با معنای اسلامی خود، در اسلام روشن و مبین است (Khamenei, 2011). مقام معظم رهبری، مسئله زن در دنیای امروز و از جمله ایران را، یکی از مسائلی می‌داند که به جهات مختلف درخور پیگیری، تأمل، کار و فکر است؛ چون اولاً، نیمی از جمعیت کشورها زنان هستند؛ چگونه می‌توان به شکل سالمی از این امکان و استعداد عظیم به نفع هر کشوری، از جمله کشورمان استفاده کرد؟ ثانیاً، مسئله جنسیت که یکی از حساس‌ترین و ظریف‌ترین مسائل آفرینش است، چگونه می‌تواند در خدمت تعالی انسان قرار بگیرد، نه در خدمت انحطاط بشر و انحطاط اخلاقی، ثالثاً، به‌خاطر تفاوت‌های طبیعی که بین جنس زن و جنس مرد وجود دارد، چگونه می‌توان، چه در محیط اجتماعی، چه در محیط خانواده، رفتاری را نهادینه کرد که به زن ظلم نشود (Khamenei, 2013).

در قضیه زن، فرهنگ غربی‌ها مرزهای دو جنس را به کلی از بین بردند، آزادی جنسی را در عمل، در زبان، در تبلیغات، حتی در فلسفه ترویج کردند، نتیجه این شد که با توجه به خوی تجاوزگری طبیعی و قوت طبیعی که مرد نسبت به زن دارد، زن مظلوم واقع بشود و نسبت به زن حق‌کشی انجام بگیرد. زن را وسیله‌ای برای فروش کالاهایشان قرار دادند؛ مثل یک کالا، یک متاع؛ برای فروش یک متاع، پیکر عریان یک زن را نشان می‌دهند!

اهانتی از این بالاتر برای یک زن ممکن است؟ (Khamenei, 2008). به‌عنوان این‌که می‌خواهند به زن خدمت کنند، بزرگ‌ترین ضربه را به زندگی او وارد آوردند. به‌خاطر این‌که با بی‌بندوباری، با اشاعه فساد و فحشا و با آزادی بی‌قید و شرط معاشرت زن و مرد، بنیان خانواده متلاشی شد. مردی که می‌تواند آزادانه در جامعه اطفای شهوت کند و زنی که می‌تواند بدون هیچ ایراد و اشکالی در جامعه با مردان گوناگون تماس داشته باشد، هرگز در خانواده، همسران خوب و شایسته‌ای نخواهند بود. لذا بساط خانواده متلاشی شد (Khamenei, 1997).

آن‌چه در فرهنگ غرب با عنوان شعار وجود دارد، در درجه اول آزادی زن است. آزادی، معنای وسیعی را شامل می‌شود؛ هم شامل آزادی از اسارت است، هم شامل آزادی از اخلاق است (چون اخلاق هم یک قید و بند است) هم آزادی از نفوذ مبنی بر سوءاستفاده کارفرمایی است که زن را با مزد کمتری به کارگاه می‌کشد و هم شامل آزادی از قوانینی است که زن را در مقابل شوهر، متعهد می‌کند. آزادی، به‌همه این معانی می‌تواند باشد. کم‌این‌که در همین شعارهایی که نسبت به زن وجود دارد، طیف وسیعی از این مطالبات و درخواست‌ها هست، که بعضی با یک‌دیگر به کلی متناقضند. متأسفانه در دنیای غرب، بیشتر متفاهم از این آزادی، آزادی به معنای نادرست و مضر آن است؛ یعنی آزادی از قیدوبندهای خانوادگی، آزادی از نفوذ مطلق مرد، آزادی از حتی قید ازدواج و تشکیل خانواده و پرورش فرزندان در آن‌جایی که هدف شهوانی زودگذری در مقابل قرار گیرد، نه آزادی به معنای صحیح آن. امام موسی صدر از آزادی به عنوان محور اساسی و مؤثر در عملکرد جامعه انسانی و برترین ابزار برای بهره‌وری از نیروهای وجودی انسان می‌داند. آدمی در جامعه‌ای که آزاد نباشد، قدرت خدمت ندارد و نمی‌تواند تمامی نیروهای خویش را به کار گیرد و همه موهبت‌ها را پرورش دهد. پس آزادی بهترین وسیله برای به‌کارگیری نیروهای درونی فرد در خدمت به جامعه و نشانه احترام به کرامت انسانی و خوش‌گمانی به انسان است، در حالی‌که فقدان آزادی نشانه بدگمانی به انسان و کاستن از کرامت اوست. از دیدگاه امام موسی صدر، آزادی یک انگیزه و محرک اصلی و ضروری برای انسان است و در نتیجه، سلب آزادی نه تنها این انگیزه را از بین می‌برد، بلکه با تعدی به کرامت انسانی، آن را نیز نابود می‌کند، که به معنای کفر ورزیدن به صنوع پروردگاری است که آدمی را کرامت عطا کرده است (Farrokhiyan 2006).

جایگاه روان‌شناختی زن در اسلام

با ظهور اسلام و حمایت از جایگاه انسانی زن، کرامت انسانی زن، احیا و در کنار مرد با عنوان نیمی از پیکره حیات بشری مطرح شد (Hosseinnejad & Ismailpour, 2017). از دیدگاه اسلام، نقش و منزلت زن و مرد در زندگی مشترک کاملاً متفاوت است. زن گوهری به نام عفاف دارد که در برخوردهای اجتماعی این عفاف آسیب‌پذیر است، از این‌رو وی باید صفت لازم جهت مرزبندی این آسیب‌پذیری را داشته باشد (Shamali, 2001). زن به مقتضای خلقت خویش از جایگاه ممتازی برخوردار است که مرد قابلیت جانشینی آن را ندارد. جایگاهی بزرگ که تعیین‌کننده وظیفه و مسئولیت اجتماعی اوست. وظیفه‌ای آن‌چنان بزرگ که انجام آن، محور اساس صلاح فردی و اجتماعی بوده و عدم انجام آن اساس فساد فردی و اجتماعی می‌باشد. مسئولیتی که اگر آن را به عنوان یک امر الهی و تکلیف عقلی و دینی به انجام رساند، به کمال انسانی خود خواهد رسید و بهشت را زیرپای خویش خواهد دید ولی رها ساختن و کنار زدن آن جایگاه، که زیربنای تکوینی مسئولیت انسانی و تکلیف الهی است، زن را به پایین‌ترین مرتبه وجودی تنزل خواهد داد. چنان جایگاهی عبارت است از پرورش و آماده‌سازی انسان، بنابراین او نگهدارنده و حافظ بقای حیات است (Sarmi Garvi & Majidi, 2012).

از سوی دیگر، اسلام با صراحت کامل، هویت انسانی زن و مرد را متحد می‌داند. نصوص قرآن در بیان وحدت هویت انسانی زن و مرد قابل‌خنده نیست. شناخت زن، در حقیقت شناخت انسان و کرامت اوست. زن در آفرینش در بعد روحی و جسمی از همان گوهری آفریده شده که مرد آفریده شده است، تمایز و فرقی در حقیقت و ماهیت میان زن و مرد نیست. قرآن کریم به صراحت از این حقیقت پرده برمی‌دارد و در اولین آیات سوره نساء می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً...»؛ ای مردم، از پروردگارتان که شما را از «نفس واحدی» آفرید و جفتش را [نیز] از او آفرید، و از آن دو، مردان و زنان بسیاری

پراکنده کرد، پروا دارید. خداوند در قرآن به‌طور مکرر از زنان تجلیل کرده و نه تنها آن‌ها را پایین و ناتوان نشمرده؛ بلکه در موارد بسیاری آن‌ها را عزیز داشته است (Sarmi Garvi & Majidi, 2012).

دو نگاه متفاوت مقام معظم رهبری در رسیدن زن به نقطه مطلوب

مقام معظم رهبری برای تلاش فرهنگی و حقوقی در راه رسیدن زن به نقطه مطلوب، از لحاظ اجتماعی و فردی دوگونه هدف بیان کرده اند:

(الف) یک هدف تلاش، مبارزه، تبیین و دست به قلم شدن برای رسیدن زن به کمال وجودی خود است؛ یعنی زن در جامعه، اولاً به حق انسانی و حقیقی خود برسد؛ ثانیاً استعدادهای او شکوفا شود و رشد حقیقی و انسانی پیدا کند و در نهایت به تکامل انسانی نائل گردد؛ انسانی که می‌تواند به پیشرفت بشریت و جامعه خود کمک کند و در محدوده توانایی‌های خود، دنیا را به بهشت برین و زیبایی مبدل سازد.

(ب) یک نوع هدف دیگر این است که کسی از این گفتن، تلاش کردن و احیاناً به مبارزه پرداختن بخواهد یک نوع حالت تخاصم، جدایی و رقابت خصمانه میان دو جنس زن و مرد به وجود آورد و دنیایی بر اساس رقابت بسازد؛ یعنی در جامعه بشری، مردان یک طرف و زنان هم در طرف دیگر قرار بگیرند و بر سر دستاوردی باهم نزاع کنند و زن می‌خواهد در این قسمت بر مرد غالب و فائق شود! پس، دو دیدگاه در مورد هدف این تلاش و حرکت می‌تواند ترسیم شود: هدف اول، هدف اسلامی است؛ هدف دوم، هدف کوتاه‌بینانه است که در تلاش‌هایی که در کشورهای غربی می‌شود، ردپای هدف دوم بیشتر مشاهده می‌شود (Khamenei, 1997).

نگاه جمهوری اسلامی به مسئله زن، نگاهی برخاسته از آموزه‌های دینی است که تکریم و احترام به زن توصیه شده است؛ امام صادق (ع) در مورد احترام به زن می‌فرماید: «مَنْ اتَّخَذَ امْرَأَةً فَلْيَكْرِمْهَا، فَإِنَّمَا امْرَأَةٌ أَحَدِكُمْ لُغْبَةٌ، فَمَنْ اتَّخَذَهَا فَلَا يَضِيْعُهَا؛ هر کس زن بگیرد باید به او احترام بگذارد؛ همانا زن هر کدام از شماها دلبر و معشوق شماست، بنابراین هر کس زن می‌گیرد نباید او را ضایع سازد (Majlesi, 1982). در نقطه‌مقابل نگاه رایج و فرهنگ غرب قرار دارد که نگاه کالایی و ابزاری به زن است که حرمت زن در منطق، روش و سبک زندگی غربی در هم شکسته است. نگاه اسلام این است که زن و مرد از لحاظ ارزش‌های انسانی برابرند: إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ... (احزاب، 35)؛ مرد مسلمان و زن مسلمان در مورد ارزش‌های الهی و انسانی هیچ تفاوتی با هم دیگر ندارند. وظایف مشترکی هم هر دو دارند؛ وظیفه امر به معروف، وظیفه خدمت و وظیفه جهاد فی سبیل الله (برای) هر کدام به نوعی مشترک است، مربوط به مرد یا مربوط به زن ویژه نیست. هر کدام هم وظایف ویژه‌ای دارند؛ زن وظایفی دارد، مرد وظایف ویژه‌ای دارد که خدای متعال به خاطر اداء همین وظایف ویژه، ترکیب ساختمان جسمی و روحی آن‌ها را هم متناسب با آن وظیفه بنا کرده و خلق کرده است. بنابراین این نگاه اسلام و نگاه جمهوری اسلامی به زن است، ما معتقدیم غربی‌ها به زن ظلم می‌کنند (Khamenei, 2020).

رویکرد مادی‌گرایانه فرهنگ غرب به مسئله زن

از دیدگاه مقام معظم رهبری افکار و نظرات غربی‌ها، در زمینه مسئله زن مطلقاً نمی‌تواند مایه سعادت و هدایت جامعه بشری باشد؛ چون:

اولاً، تفکرات آن‌ها، تفکراتی است مبتنی بر معرفت‌شناسی مادی و غیرالهی است. هر دستگاه علمی و فکری که بر پایه معرفت مادی و اعتقاد مادی باشد، طبعاً غلط است. نگاه به حقایق آفرینش را بایستی با نگاه معرفت‌شناسی الهی، با اعتقاد به وجود خدا، با اعتقاد به قدرت خدا و حضور الهی و ربوبیت الهی شناخت و فهمید و دنبال کرد. پس پایه و ریشه و اساس تفکرات غربی‌ها چون مادی است، غلط است؛ در تفکر اومانستی، عقل انسانی از دین وحیانی جدا شده است ولی باید دانست که عقل بریده از وحی و در بند هوا و هوس و اسیر غریزه‌های نفسانی افسارگسیخته، هرگز نمی‌تواند مصالح راستین انسان را بازشناسد و راه درست کمال انسانی را به او بازنماید اما در تفکر اسلامی، عقل نه به صورت کامل نادیده گرفته می‌شود و نه به‌طور مطلق پذیرفته می‌گردد (Ebrahimzadeh Amoli, 2007).

ثانیاً این‌که، در رویکرد غربی به مسئله زن، یک نگاه کاسب‌گرانه، مادی و اقتصادی دخالت داشته است؛ یعنی در اروپایی که زن حق مالکیت نداشت و مایملک زن متعلق به مرد و شوهرش بود، یا از وقتی که دموکراسی در غرب راه افتاده بود زن حق رأی دادن نداشت، در چنین دنیایی ناگهان مسئله انقلاب صنعتی، کارخانجات و حضور مؤثر شاغل زن در کارخانجات با خرج کمتر برای سرمایه‌دارها مطرح شد. آن وقت برای زن حق مالکیت قائل شدند، برای این‌که بتوانند او را به کارخانه بکشانند، به او مزد کمتری بدهند، و طبعاً آمدن او به میدان اشتغال، الزامات خودش را داشت و دنباله‌های خودش را تا امروز داشت. بنابراین علاوه بر این‌که نگاه به زن یک نگاه غیرالهی و مادی است، اساساً سیاست‌هایی که بر اساس آن‌ها، وضعیت کنونی در اروپا عمدتاً و در دنیای غرب پیش آمده است، با یک نگاه کاسب‌کارانه و مادی و اقتصادی همراه بوده است. ثالثاً، در نگاه غربی، زن وسیله‌ای برای اطفای شهوت است؛ در محیط اجتماعی هرچه زن پوشش کمتری داشته باشد، مطلوب‌تر است. در مورد مرد این حرف را نمی‌زنند؛ در مهمانی رسمی، مرد بایستی با لباس کامل، پاپیون زده و کت و شلوار پوشیده و احیاناً لباس رسمی وارد بشود؛ اما خانم‌ها در این مهمانی‌های رسمی بایستی به شکل دیگری ظاهر بشوند؛ این جز برای این‌که چشم هرزه هوس‌آلود مرد بهره‌مند بشود، هیچ فلسفه و حکمت دیگری ندارد؛ بزرگ‌ترین ظلمی که امروز در دنیای غرب به زنان می‌شود، از این قبیل است (Khamenei, 2014). راسل (Russel) معتقد است از لحاظ هنرها مایه تأسف است که به آسانی به زنان بتوان دست یافت بهتر است که وصال زنان دشوار باشد بدون آن‌که غیرممکن گردد (Russel, 1929, Translated by Younesi, 1968).

گفتمان غربی در مورد زن

مردواره کردن زن:

در اندیشه مقام معظم رهبری، گفتمان غربی در مورد زن اجزاء گوناگونی دارد، لکن دو جزء در آن برجسته است: یکی مردواره کردن زن؛ یعنی زن را متشبه به مرد قرار دادن، این یک بخش مهم از این گفتمان است؛ یک بخش دیگر هم زن را وسیله راحتی برای التذاذ جنسی مرد قرار دادن، حالا التذاذ چشمی یا مراحل بدتر و بعدتر از التذاذ چشمی. مسئله فمینیسم که امروز در دنیا رایج شده، همه در واقع فراورده‌های آن گفتمان غربی است که در نهایت کار به این جاها می‌رسد. نهضت برابری طلبی زنان که به صورت جنبش سیاسی سازمان یافته و منسجم از سابقه‌ای کم‌تر از دو قرن برخوردار است (Ritzer, 1995, Translated by Salasi, 2012).

مردواره کردن زن؛ یعنی به دنبال این بودند که مشاغل گوناگونی که با ساخت جسمی و عصبی و فکری مرد سازگارتر است را بکشانند به سمت بانوان و زنان، و این را یک افتخار و امتیاز برای زن قرار بدهند. ما در مقابل این دچار انفعال شدیم، یعنی دور خوردیم؛ نادانسته، ناخواسته، این گفتمان را قبول کردیم. اگر ما افتخار کنیم که این تعداد خانم روشنفکر، خانم تحصیلکرده داریم، این خوب است، این جا دارد؛ اگر بگوییم این مقدار خانم نویسنده، فعال فرهنگی یا فعال سیاسی داریم، این مقدار خانم شهادت طلب و مجاهده کار در میدان‌های گوناگون داریم، این مقدار خانمی که در عرصه‌های سیاسی انقلابی فعالند -گوینده‌اند، نویسنده‌اند- داریم، افتخار به این‌ها خوب است؛ اما افتخار به این‌که ما این تعداد وزیر زن، نماینده زن، معاون زن، این تعداد رئیس مؤسسات تجاری زن داریم، افتخار به این غلط است؛ این انفعال در مقابل آن‌ها است. مگر بنا بوده ما کارهای مردانه را به زن‌ها بدهیم؟ نه، جایگاه زن، هویت و شخصیت زن، در جنس خود زن یک هویت بسیار بالا و با کرامتی است، از بعضی جهات از مردها بالاتر است. در مجموع هم که نگاه کنیم، زن و مرد فرقی ندارند؛ از لحاظ خلقت، از لحاظ خصوصیات کیان طبیعی‌شان که خدای متعال خلق کرده، یک امتیازاتی جانب زنانه دارد، یک امتیازاتی جانب مردانه دارد؛ خدای متعال یک مقدار خصوصیتی را به این جنس داده، یک مقدار خصوصیتی را به آن جنس داده؛ یک برجستگی‌ها و ارزش‌هایی این دارد، یک برجستگی‌ها و ارزش‌هایی آن دارد؛ ما نباید در مقابل نگاه غرب دچار این انفعال می‌شدیم که متأسفانه شدیم (Khamenei, 2013).

- التذاذ جنسی و اسارت زن با نام آزادی:

یکی از طبایع تمدن و فرهنگ غربی، فریب است؛ دورویی، نفاق، دروغگوئی، تناقض در رفتار و گفتار؛ در قضیه زن هم عیناً همین جور است. آن‌ها متأسفانه فرهنگ رائج خودشان را در کل دنیا گسترش داده‌اند. امروز در دنیا کاری کرده‌اند که یکی از مهم‌ترین وظائف زن این است که جلوه‌گری کند و زیبایی‌های خودش را در معرض التذاذ مردان قرار دهد. در حالی که در اسلام، زن از خودآرایی و عشوه‌گری منع شده است تا انسانیت او در بُعد زنانه وی ذوب نشود (Sadr, 1969, Translated by Hojati Kermani, 2015). ریشه تضييع حقوق زنان در تمدن غرب و گسترش طلاق و «فروپاشی نهاد خانواده» همین غفلت از وجه انسانی و «انکار انسانیت آن‌ها» و محدود شدن نگاه‌ها به جنسیت زن و تفاوت او با مرد یعنی وجه زنانگی اوست. محور قرار گرفتن وجه زنانگی زنان زمینه‌ساز بهره‌برداری از بعد جسمانی زن و تبدیل شدن وی به یک کالای سودآوری تجاری در نظام سرمایه‌داری است (Sadr, 2020). در فرهنگ غربی اگر زن به خواهد در جامعه نمود و شخصیت پیدا کند، حتماً باید از جذابیت‌های جنسی خودش چیزی را ارائه بدهد. حتی در مجالس رسمی، نوع پوشش زن باید جوری باشد که برای طرف ذینفع و منتفع (یعنی طرف مرد) چشم‌نواز باشد. بزرگ‌ترین ضربه، اهانت و حق‌کشی که در زمینه مسئله زن انجام گرفته، همین است... دیگران هم از آن‌ها تقلید کردند، در راهش کوشش کردند و این در دنیا جا افتاده است. وقتی پوشش زن، عدم تبرج زن، آرایش نکردن زن در جامعه مطرح شود، دستگاه‌های مسلط تبلیغاتی دنیا جنجال می‌کنند؛ این نشان‌دهنده این است که یک فرهنگی، سیاستی و یک راهبردی وجود دارد که سال‌های متمادی است دنبال می‌شود و پایه‌اش این است که این جایگاه و موقعیت غلط و اهانت‌آمیز را برای زن تثبیت کنند؛ و متأسفانه کردند (Khamenei, 2011).

اهداف غرب در مسئله زن

- تضعیف تدین و حیای زن:

مقام معظم رهبری به هدف دشمن در مسئله زن اشاره می‌کند و می‌گوید: امروز هدف دشمن این است که نقاط قوت فکری و معارفی، استقلال، استقامت در مقابل استبداد و معارف اسلامی و عمل اسلامی ما را از ما بگیرد و تدین و حیای زن را تضعیف کند؛ این‌ها همه، آن نیازهای معنوی یک ملت و یک کشور است؛ این‌ها دنبال این چیزها هستند. غربی‌ها نسبت به زن ایرانی ترحم ندارند که بگویند حقوق زن رعایت بشود، [بلکه] از زن ایرانی کینه دارند (Khamenei, 2023).

- بیگانه کردن زن مسلمان از هویت خود:

مقام معظم رهبری معتقد است که صد سال است که فرهنگ غربی به پشتوانه پول، زور، سلاح و دیپلماسی، سعی می‌کند فرهنگ و اسلوب زندگی غربی را بر جوامع اسلامی در میان زنان تحمیل کند. صد سال تلاش شده است برای این که زن مسلمان را از هویت خود بیگانه کنند. تمام عوامل اثرگذاری و قدرت به کاررفته است: پول، تبلیغات، اسلحه، فریبنده‌های گوناگون مادی، استفاده از غرائز طبیعی جنسی انسان؛ همه این‌ها را استخدام کرده‌اند برای این که زن مسلمان را از هویت اسلامی خود دور کنند. امروز اگر شما بانوی نخبه اسلامی تلاش کنید که این هویت را به زن مسلمان برگردانید، بزرگ‌ترین خدمت را به امت اسلامی و به بیداری اسلامی و به عزت و کرامت اسلامی کردید. بیداری زنان، احساس شخصیت و هویت در میان بانوان، آگاهی و بصیرت در میان جامعه زن، تأثیرش بر روی بیداری اسلامی و عزت اسلامی یک تأثیر مضاعف است. اساس فرهنگ غرب این است که زن را به عنوان یک کالا، به عنوان یک وسیله تمتع برای مرد در جامعه عرضه بکند. تشویق و تحریص بر عریان‌گرایی به این جهت است. در غرب، زن‌آزاری در طول صد سال و دوپست سال گذشته افزایش پیدا کرده است. آزادی جنسی و بی‌بندوباری جنسی در غرب موجب نشده است که دیگر شهوت بشری که غریزی و طبیعی است، از جوشش بیفتد. قبلاً می‌گفتند بگذارید زن و مرد در جامعه روابط آزاد داشته باشند تا حرص شهوت جنسی کم بشود (Motahhari, 1996). عملاً معلوم شد که قضیه برعکس است. هر چه آزادی روابط زن و مرد در جامعه بیشتر

بشود، با وضعی که به وجود آوردند، حرص شهوانی بشر بیشتر می‌شود. نگاه غرب به زن، نگاهی منحط، ناقص، گمراه‌کننده و غلط است. اما نگاه اسلام به زن، نگاهی عزت‌بخش، کرامت‌بخش، رشد‌آفرین و استقلال‌دهنده به هویت و شخصیت زن است. زن در محیط اسلامی رشد علمی، شخصیتی، اخلاقی و سیاسی می‌کند، در اساسی‌ترین مسائل اجتماعی در صفوف مقدم قرار می‌گیرد، در عین حال زن باقی می‌ماند. زن بودن، برای زن یک نقطه امتیاز و افتخار است. امروز یکی از مشکلات بزرگ دنیای غرب، متلاشی شدن خانواده‌ها و افزایش فرزندان بی‌هویت است. غرب از همین نقطه سخت‌ترین ضربه‌ها را خواهد خورد و این تمدن مادی پرزرق و برق از همین نقطه فرو خواهد ریخت (Khamenei, 2012).

راهکارها

ترسیم نقش زن از دیدگاه اسلام:

یک کار اساسی شما بانوان نخبه، دختران نخبه، جوانان نخبه و یکی از مهم‌ترین مسئولیت‌هایتان امروز این است که نقش زن را از دیدگاه اسلام ترسیم، برجسته و روشن کنید؛ تربیت انسانی زن بزرگ‌ترین خدمت به جوامع انسانی و اسلامی است؛ این حرکت که راه افتاده است، باید تشدید و فراگیر بشود (Khamenei, 2012). به نظر من اگر می‌خواهید برای مسئله اساسی زن و معضل و مشکلاتی که جامعه زنان در همه‌جا از جمله در کشور ما به آن دچارند فکر بکنید، شروطی دارد:

شرط اول، این است که خودتان و ذهن‌تان را باید از تفکرات غربی که یک تفکرات کلیشه‌ای غلط متحجر نونما -ظاهرش نو، باطنش متحجر؛ ظاهرش دلسوزانه، باطنش خائنانه است، خلاص کنید، نجات بدهید؛ فکر مستقل از تفکرات غربی بکنید.

شرط دوم، این که به متون اسلامی مراجعه کنید. واقعاً از قرآن، سنت، حدیث، دعا، متون اسلامی و کلمات ائمه و رفتار ائمه، آن اصول و پایه‌های اصلی را اتخاذ کنید. از دین صحیح، که با شیوه درست استنباط و به‌وسیله اهل و شایستگان این کار انجام می‌گیرد، استفاده شود؛ تا در زمینه مسائل زنان راهبردی اساسی اتخاذ شود.

شرط سوم، یک کار سوم هم وجود دارد و آن این که در احصای مسائل اصلی زنان، حقیقتاً به مسائل اصلی بپردازیم، نه به مسائل درجه دو. پرداختن به مسئله خانواده و به‌خصوص مسئله سلامت، امنیت، آرامش و تکریم زن در محیط خانواده، یکی از مسائل اصلی است. نگاه کنید ببینید عوامل سلب آرامش و سکینه روحی زن در خانواده چه چیزهایی است؟ با قانون، با روش‌های تبلیغی، با روش‌ها و شیوه‌های گوناگون، این‌ها را برطرف کنید. این، اساس قضیه است. زن در خانه مایه آرامش است؛ مایه آرامش مرد، و مایه آرامش فرزندان؛ دختر و پسر. اگر خود زن از آرامش روانی و روحی برخوردار نباشد، نمی‌تواند این آرامش را به خانواده بدهد. زنی که مورد تحقیر و اهانت قرار بگیرد، نمی‌تواند کدبانو و مدیر خانواده باشد؛ در حالی که زن، مدیر خانواده است. این یکی از اصلی‌ترین مسائل است، که در محیط زندگی ما چه محیط‌های قدیمی، چه محیط‌های جدید چندان مورد توجه قرار نگرفته است و باید مورد توجه قرار بگیرد (Khamenei, 2014).

تقویت گفتمان اسلام درباره منزلت زن و پرهیز از انفعال:

از دیدگاه مقام معظم رهبری گفتمان اسلام «زن حقیقی» است؛ این گفتمان را بایستی به صورت تهاجمی مطرح کنیم. مطلقاً در موضع دفاعی قرار نگیرید. کسانی که دنبال مثلاً کنوانسیون زنان یا مؤسسات وابسته به سازمان ملل هستند، تهدید می‌کنند که اگر چنین کنید، ممکن است علیه شما قطعنامه صادر کنیم! قطعنامه صادر کنند. اگر آن‌ها گفتند که شما چرا به زن برای این که بتواند بی‌حجاب بگردد آزادی نمی‌دهید، باید گفت شما چرا این آزادی مضر و دهشتناک را می‌دهید، به آن شکلی که امروز در غرب وجود دارد. آن‌چه که امروز در غرب در زمینه بی‌حفاظی و بی‌حجابی زن دنبال می‌شود، واقعاً گاهی اوقات تصورش انسان را دچار دهشت می‌کند که چکار می‌خواهند بکنند، کجا دارند می‌روند؟ خصوصیات زن در این گفتمان گفته شود؛ کرامت زن، عزت زن،

ظرافت زن، نه فقط ظرافت جسمی بلکه ظرافت ساختمان فکری و عصبی و ظرافت کارکردی که باید بکند. این رشته‌های به‌شدت رقیق و نازک اعصاب کودک را فقط سرانگشت ظریف و لطیف مادر است که می‌تواند از هم جدا کند که عقده به‌وجود نیاید، گره به‌وجود نیاید؛ هیچ‌کس دیگر نمی‌تواند، یعنی هیچ انسان دیگری که از جنس زن نباشد نمی‌تواند؛ این کار، کار زنانه است؛ یعنی برخی از کارکردها به‌قدری همراه با ظرافت است که انسان استعجاب می‌کند از قدرت الهی که چطور این توانایی بالا را همراه با ظرافت به زنان عنایت کرده است. برخلاف آن‌چه که معروف است، در بین این دو جنس، آن جنس قوی‌تر زن است. زن‌ها قوی‌تر از مرد‌ها نیستند. زن‌ها می‌توانند با تدبیر و با ظرافت، مرد را در دست خودشان بچرخانند؛ انسان، هم در تجربه این را مشاهده می‌کند، هم با قیاس‌های فکری و عقلی این را می‌تواند اثبات بکند. بله، زن‌هایی هستند که بی‌تدبیری می‌کنند، لذا این کار را نمی‌توانند انجام بدهند؛ اما زنی که اهل تدبیر باشد، مرد را رام خودش می‌کند. بنابراین این گفتمان بایستی تقویت بشود و پیش‌برود (Khamenei, 2013). نظریه‌پردازی و گفتمان‌سازی در این زمینه، نیازی حقیقی است که باید مورد توجه روحانیون، اندیشمندان و صاحب‌نظران حوزه و دانشگاه قرار گیرد که البته نقش رسانه‌ها نیز در زمینه گفتمان‌سازی، بسیار مهم است. سرمایه‌گذاری پژوهشی و پرهیز از انفعال در بررسی و نقد نظریات رایج دنیا در باب زن و خانواده را دو پیش‌شرط نظریه‌پردازی است و باید با اتکالی به دارایی‌های فراوان علمی، در میان‌مدت و درازمدت ده‌ها نظریه و الگوی مترقی از اسلام استخراج و ارائه کرد (Khamenei, 2011).

بحث و نتیجه‌گیری

در مورد زن و خانواده، نگاه اسلام به جنسیت، یک نگاه درجه‌دو است؛ نگاه اول و درجه یک، حیث انسانیت است؛ که در آن، جنسیت اصلاً نقشی ندارد. مقام معظم رهبری نگاه غرب به زن را لذت‌جویانه می‌داند و معتقد است که نظام سرمایه‌داری با استفاده از انواع روش‌ها، زن را قانع می‌کند که منفعت و ارزش او در رفتاری است که جذابیت‌های جنسی‌اش را برای مردان برجسته‌تر و بیشتر کند و این بزرگ‌ترین ضربه به حیثیت و جایگاه زن است. در حقیقت، نهضت دفاع از زنان در غرب، یک حرکت بی‌منطق، مبتنی بر جهالت، بدون تکیه به سنت‌های الهی و بدون تکیه به فطرت و طینت زن و مرد بود که در نهایت به ضرر زنان و مردان تمام شد؛ برخلاف این نگاه منحط، پروردگار در قرآن کریم زن را الگوی مردان می‌نامد. تشکیل خانواده بر اساس یک قانون عام در آفرینش؛ یعنی قانون زوجیت است، چراکه در منطق اسلام، حرکت از جمله ادامه نسل برخاسته از زوجیت و همراهی است. مقام معظم رهبری علت تعیین ضابطه و قانون برای زوجیت و تشکیل خانواده در اسلام و سایر ادیان الهی را جلوگیری از اغتشاش و بی‌قاعدگی می‌داند که رعایت این ضوابط موجب سلامت خانواده و جامعه می‌شود؛ چراکه خانواده سلول تشکیل‌دهنده است. بنابراین برای اسلام، جنس زن بودن و مرد بودن مطرح نیست؛ تعالی بشری، اخلاق، بروز استعدادها و انجام وظایفی که به هر کسی یا هر جنسی از جنس‌های بشری متوجه است، مطرح است، که برای این باید طبعاً طبیعت‌ها را شناخت. اسلام، طبیعت زن و طبیعت مرد را هم به‌خوبی می‌شناسد. بررسی دیدگاه‌های ادیان مختلف در زمینه مسئله جایگاه و کرامت زن و برگزاری کرسی‌های نظریه‌پردازی مشترک بین ادیان می‌تواند به رفع ابهامات و آشکار شدن ابعاد مسئله زن کمک کند.

سهم نویسنده‌گان: دکتر علی احمدپور: تدوین محتوا، جمع‌آوری اطلاعات، طراحی چارچوب کلی، ایده‌پردازی، اصلاح مقاله و نویسنده مسئول. کلیه متن توسط نویسنده بررسی شده و تأیید شده است.

سپاسگزاری: از همه دوستانی که در انجام این پژوهش و نوشتن این مقاله به اینجانب کمک کردند کمال تشکر را دارم.

تعارض منافع: در این پژوهش هیچگونه تعارض منافی توسط نویسنده گزارش نشده است.

منابع مالی: این پژوهش از منابع مالی برخوردار نبوده است.

References

- Abbasi Aghoei, M.M., Karimzadeh, S., & Ahmadi Mohammad Abadi, M. R. (2015). The relationship between spouses' modesty and marital incompatibilities. *Islamic Research Paper on Women and Family*, 19, 93-114. [Persian] URL: http://pzk.journals.miu.ac.ir/article_1022.html
- Ahmadi-Nodah Kh., & Nodehi, D. (2022). Content analysis of the viewpoint of the supreme leader on marriage and family and presenting a family model. *Iranian Islamic Family Studies Quarterly*, 4(1), 1-30. [Persian] DOI: 10.30495/IIFS.2022.1965550.1042
- Askari-Monafard, A. (2022). *The issue of women from the perspective of Islam and Feminism*. Ilina, Tehran. [Persian] URL: <https://www.ilina.ir/fa/tiny/news-1339173>
- Ebrahimzadeh-Amoli, A. (2007). Human in the view of Islam and Humanism. *Ghabasat Magazine*, 44, 51-70. [Persian] URL: https://qabasat.iict.ac.ir/article_17449.html
- Farrokhian, M. (2006). *Kidnapped thought, speeches about Imam Musa Sadr*. Tehran: Imam Musa Sadr Cultural Research Institute. [Persian] URL: <https://bookroom.ir/book/3073/%D8%A7%D9%86%D8%AF%DB%8C%D8%B4%D9%87-%D8%B1%D8%A8%D9%88%D8%A>
- Hassoumi, T., NoshinFard, F., Hosaini Beheshti, M. S., Bab-Al-Havaeji, F., & Hariri, N. (2018). Sociology of women, marriage and family in the Holy Quran in order to present Quranic family model (study of social concepts in the Holy Quran). *Scientific-Research Quarterly, Women and Society*, 9(4), 97-132. [Persian] URL: <https://www.sid.ir/paper/169028/fa>
- Hosseinnejad, Y., & Ismailpour, S. M. (2017). Women in Islamic Thought. *Islamic Journal of Women and Family*, 23, 171-186. URL: <https://www.noormags.ir/view/fa>
- Khamenei, S. A. (1997). *Statements in a group meeting of women, 1997/10/22*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2859>
- Khamenei, S. A. (2005). *Statements in the meeting of a group of devotees, 2005/07/27*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3298>
- Khamenei, S. A. (2008). *Statements in the meeting of students of universities in Yazd province, 2008/01/03*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3416>
- Khamenei, S. A. (2011). *Statements in a group meeting of elite women, 2011/05/22*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=12518>
- Khamenei, S. A. (2011). *Statements in the meeting of Kermanshah students, 2011/10/16*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=17597>
- Khamenei, S. A. (2012). *The end of the third meeting of strategic thoughts with the words of the leader of the revolution, 2012/01/04*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=18447>
- Khamenei, S. A. (2012). *The meeting of the participants in the World Summit of Women and Islamic Awakening with the Leader of the Revolution, 2012/07/11*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=20384>
- Khamenei, S. A. (2013). *A message to the Congress of Seven Thousand Martyred Women of the country, 2013/03/06*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/message-content?id=22138>

- Khamenei, S. A. (2013). *Statements in a group meeting of seminary and university educated women 2013/05/11*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=22536>
- Khamenei, S. A. (2014). *Statements in a group meeting of selected women of the country, 2014/04/19*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=26155>
- Khamenei, S. A. (2020). *Statements in visual connection with the speakers, 2021/02/03*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=47254>
- Khamenei, S. A. (2023). *Statements at the meeting of different groups of women, 2023/01/04*. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=51655>
- Khamenei, S. A. (2023). *The meeting of poets and professors of Persian literature with the leader of the revolution, 2023/04/05*. [Persian] URL: <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=52394>
- Khanbabaie, M., & Saf Ara, M. (2017). *Investigating the psychological patterns of modesty and chastity*. Conference of scientific and practical approach to chastity and hijab, Tehran. [Persian] URL: <https://civilica.com/doc/779232/>
- Majlisi, M. B. (1982). *Bihar al-Anwar*. Beirut: Al-Wafa Institution. URL: <https://noorlib.ir/book/info/1407/%D8%A8%D8%AD%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%A3%>
- Motahhari, M. (1996). *Sexual Ethics*. Tehran: Sadra. [Persian] URL: <https://lms.motahari.ir/book-page/1/%D8%A7%D8%AE%D9%84%D8%A7%D>
- Ritzer, G. (1995). *Sociological Theory in Contemporary Times*. Translated by Mohsen Salasi. (2012). Tehran: Ilmi. [Persian] URL: <https://www.gisoom.com/book/1829452/%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D9%86%D8%B>
- Russell, B. (1929). *Marriage and Morals*. Translated by Ebrahim Younesi. (1968). Tehran: Nashr-e Andisheh. [Persian] URL: <https://www.ketabrah.ir/%DA%>
- Sadr, M. (1969). *The rose and the nightingale*. Translated by Ali Hajati Kermani. (2015). 3rd edition, Tehran: Imam Musa Sadr. [Persian] URL: <https://imamsadr.ir/product/3296/>
- Sadr, M. (2020). *Women and the Challenges of Society*. Tehran: Imam Musa Sadr Cultural and Research Institute. [Persian] URL: <https://www.iranketab.ir/book/6706-woman-and-community-challenges>
- Samanchoh, P. (2019). The position and role of women in the peace of the family. *Islamic Researches of Gender and Family*, 2(3), 23-37. [Persian] URL: http://sgf.journals.miu.ac.ir/article_4160.html
- Sarmi Gurvi, S., & Majidi, H. (2012). The position and rights of women in Nahj al-Balaghah. *Scientific Research Quarterly on Women and Culture*, 13, 31-42. [Persian] URL: https://jwc.ahvaz.iau.ir/article_523095.html
- Shamali, A. A. (2001). Women's dignity in the supreme thought of Amir al-Mu'minin. *Women's Strategic Studies*, 11, 39-24. [Persian] URL: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/324479/%D9%85%D>
- Shayegan, F., & Momeni-Rad, F. (2018). The role of women in strengthening the internal system from the viewpoint of the supreme leader. *Journal of Islamic Law and Family Rights*, 68(1), 47-71. [Persian] DOI: 10.30497/FLJ.2018.69148